

ՃԱԿԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ԱՄԻՍՆԵՐ

Posted on July 24, 2021 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Յարութ Տեր Դաւիթեան, Լոս Անճելըս, 14 Յուլիս 2021

Յառաջիկայ ամիսները ճակատագրական պիտի ըլլան Հայաստանի եւ հայութեան համար: Հայաստանի հանրապետութիւնը պետք է որոշէ, որ դէպի ո՞ր պիտի հակի Նոր ծեւաւորուող համաշխարհային համակարգին մէջ: Եւ այդ որոշումը իր մեծակշիռ անդրադարձը պիտի ունենայ ոչ միայն Հայաստանի, այլ նաեւ աշխարհացրիւ հայութեան վրայ: Արեւելեա՞ն թե՞ արեւմտեան արեւելումի խնդիրը քիչ մը ակելի բարդացած է հիւսիսային եւ հարաւային ազդակի ներմուծումով:

Նախկին ԱՄՆ-Սովետ Միութիւն հակամարտութիւնը փոխարինման ընթացքի մէջ է ԱՄՆ-Չինաստան հակամարտութեամբ: Այս ընթացքին մէջ մեզի համար կարեւոր է հետեւիլ թէ ինչպե՞ս պիտի դիրքորոշուին Ռուսիան, Թուրքիան, Իրանը եւ Եւրոպական Միութիւնը: Այս տեսանկիւնէն պետք է դիտենք նաեւ Արցախեան 44-օրեայ պատերազմը եւ ըստ այնմ յանգինք հետեւութիւններու:

Որպէսզի կարենանք ճիշտ եզրկացութիւններու հասնիլ, պետք է անպայմանօրէն ձերբազատուինք հատուածական նեղ մտածելակերպէ եւ որդեգրենք անաչառ քննական մօտեցում, կարենալ տեսնելու համար մեծ պատկերը: Այս մէկը դժուարին աշխատանք է, մանաւանդ երբ նկատի կ'ունենանք, որ մեր պատմութիւնը ընդհանրապէս խեղաթիւրուած է: Ասոր մեծագոյն օրինակներէն մէկը Վարդանանցի պատմութիւնն է, որ կը ներկայացուի հերոսի ու դաւաճանի նախնական պատկերով, փոխան եկեղեցի-պետութիւն հակամարտութեան, նաեւ նախարարական տուններու միջեւ արեւելումի հակամարտութեան իրողութեամբ: Յատկանշական եւ այսօրուան համար ուսանելի օրինակ մըն է նաեւ Հայաստանի Ա. Հանրապետութեան արեւելումի հարցը, որ թաղուած է կուսակցական պայքարի տիղմին մէջ: Կ'արժէ այս երկրորդին արագօրէն անդրադառնալ, իր այժմեական նշանակութեան համար:

Մէկդի դնելով կուսակցական պատմաշինութիւնը, հետադարձ հայեացքով յստակ կը դառնայ, որ այդ ժամանակ, փոխանակ տարուելու Արեւմուտքի անիրագործելի խոստումներով, եթէ ակելի շուտ տեսնէինք Օսմանեան եւ Յարական կայսրութեանց փլատակներէն յառնող Քեմալական Թուրքիան եւ Պոլշեփկեան Ռուսիան ու ըստ այնմ կողմնորոշուէինք, ապա չէինք կորսնցներ Վրաստանին եւ Ազրպէյճանին, որոնք մեզմէ ակելի զգաստ շարժեցան եւ մեր հաշուոյն նոսճումներ արձանագրեցին : Այդ ատենուան մեր իշխանութիւնը, յանձինս ՀՅԴ-ի, սխալ կողմնորոշուեցաւ եւ տուժեցինք: Այդ ժամանակ ալ համաշխարհային Նոր համակարգ մը ծեւաւորումի մէջ էր եւ Պիզմարքեան «երկաթով ու արիւնով» պետութիւններ կը գոյանային ու իրենց կամքը կը պարտադրէին: Տարացքները մեծ նշանակութիւն ունէին ու հետեւաբար անմիջական զօրաւոր հարեւանի նեցուկը Էական անիրաժեշտութիւն մըն էր: Ներկայիս ծեւաւորուող համաշխարհային Նոր համակարգի գլխաւոր հիմքերն են տեղեկատուական արուեստագիտութիւնը (information technology) եւ տնտեսագիտութիւնը: Երկուքին ալ

պարագային, առաջնորդող ուժը Արեւմուտքն է (ԱՄՆ-ի գլխավորութեամբ), որմէ ետք կու գայ Չինաստանը, բայց ոչ այնքան Ռուսիան, որ նահանջի մէջ է: Եթէ Բ.

Աշխարհամարտի ավարտի հզօր Ռուսիան չկրցաւ իր կամքը պարտադրել Թուրքիոյ վրայ, ապա այդ մէկը մեզի մտածել պետք է տայ մեր հաշուարկներուն մէջ ըստ այնմ կողմնորոշուելու եւ հակակշիռներ որոնելու Ռուսիոյ ամբողջական գերիշխանութեան չենթարկուելու: Մեր պետական արեւելումի հիմքը մեր ազգային շահերը պետք է ըլլան:

Երբ ակնարկ մը կը նետենք մեր պետութեան անցած 30 տարիներու կեանքին վրայ, դժուար չէ տեսնել, որ Ռուսիան միշտ ալ քայլեր առած է Հայաստանը իր ամբողջական տիրապետութեան տակ առնելու եւ իր շահերուն ծառայեցնելու: Չարմանալի բան չկայ այստեղ, որովհետեւ մեծ պետութիւններու խաղն է այդ: Դժբախտութիւնը հոն է, որ մեր մէջէն կը գտնուին մարդիկ, որոնք իրենց անձնական շահերէն մեկնած, հլու հնազանդ գործիքը կը դառնան օտարին: Անմիջապէս ի մտի կու գան «գոյք պարտքի դիմաց» քօղին տակ Հայաստանի ինքնիշխանութեան եւ ռազմավարական արժէք ներկայացնող հաստատութեանց կլանումը, հաղորդակցական կապերէն մինչեւ աթոմակայան, Հոկտեմբեր 27-ով մեր պետականութեան գլխատումը, Իրան-Հայաստան կազատար խողովակի տրամագիծի կիսով նուազեցումը, Հայաստան-Եւրոպական Միութիւն ընկերակցական համաձայնագրի տապալումը, ՀԱՊԿ-ի անարդիւնավետութիւնը եւ անոր անդամներու սերտակցութիւնը ոչ-անդամ Ազրայէճանի հետ, ի վնաս անդամ Հայաստանի, եւայլն:

Գիտակցելով այս բոլորին, պիտի կարողանա՞նք որոշ հաւասարակշռութիւն մը մտցնել մեր արտաքին քաղաքականութեան մէջ: Եւրոպական Միութիւնը, մօտ 2 միլիարդ տոլար ներդրումային ծրագրով կ'ուզէ օգնել Հայաստանին իրականացնելու այդ հաւասարակշռութիւնը: Չուզադիպութիւն պետք չէ համարել, որ այս օգնութիւնը կու գայ 44-օրեայ պատերազմի հունին վրայ, ի տես Ռուս-Թրքական սերտակցութեան եւ արեւելք-արեւմուտք «Չանգեզուրի միջանցքի» տարածայնութեան: Այս գումարին ակելի քան 700 միլիոնը պիտի յատկացուի իր լրումին հասցնելու Իրան-Հայաստան-Վրաստան իրար կապող հիւսիս-հարաւ մայրուղին, որու շինարարութիւնը թէեւ սկսած էր 2012-ին եւ ծրագրուած էր ավարտել 2019-ին, բայց հազիւ 20 տոկոսը իրականացած էր: Այս մայրուղիի իրագործումը պիտի խափանէ «Չանգեզուրի միջանցքի» ջատագովներու՝ Թուրքիա-Ազրայէճան-Ռուսիա ծրագիրը: Մօտ 100 միլիոն ալ պիտի տրամադրուի Սիւնիքի զարգացման, ուրկէ կ'անցնի այս մայրուղիի կարեւոր մէկ հատուածը: Երբ նկատի կ'ունենանք, որ մօտ մէկ միլիարդ տոլար պիտի տրամադրուի երկրէն ներս փոքր եւ միջին կարգի ձեռնարկութիւններու, ել-կառավարման ծրագրերու եւ տեղեկատուական արուեստագիտութեան ձեռնարկներու զարգացման, ապա յստակ կը դառնայ ընդհանուր ծրագրի օգտաշատութիւնը Հայաստանի տնտեսութեան բարգաւաճման եւ ժողովուրդի վիճակի բարելաման, որ իր կարգին պիտի նպաստէ ժողովրդավարութեան տարածման եւ պետութեան ինքնիշխանութեան ամրապնդման:

Մեր յօդուածը սկսանք «Յառաջիկայ ամիսները ճակատագրական պիտի ըլլան Հայաստանի եւ հայութեան համար» նախադասութեամբ: Այդ ճակատագրականը կրնայ դրական կամ ժխտական ելք ունենալ: Դրական` եթէ Եւրոպական Միութեան ծրագիրը հաստատ քայլերով գործադրութեան դրուի: Ժխտական` եթէ որոշ ուժեր խափանեն անոր գործադրութիւնը: Այդ որոշ ուժերն են «Հայաստան» եւ «Պատիւ Ունեմ» դաշինքները, իրենց հովանաւորներով:

Յ.Գ. Մեր յօդուածի գրութենէն երկու օր ետք, Եւրոպական Միութիւնը Հայաստանին յատկացուելիք ներդրումային ծրագրի գումարը բարձրացուց յաւելեալ միլիարդով մը: Իսկ Հայաստանի ՀՅԴ-ի Երիտասարդականը բողոքի ցոյց կազմակերպեց Հայաստան այցելող Եւրոպական Խորհուրդի նախագահ Շարլ Միշելի դէմ, «Ամո՛թ ձեզի», «Հայաստանը վաճառքի համար չէ» եւ այլ արտայայտութիւններով, յամառօրէն մոռնալով «գոյք պարտքի դիմաց»ով Հայաստանի իսկական վաճառքը 100 միլիոն տոլարի դիմաց

There are no comments yet.